

OPINIÓ CRÍTICA

«#COOPERARNOVANORAMLITAT: L'INDIGNE DEL PERIODISME RACIALITZADOR»

Són moltes les notícies que, en els darrers anys, ens han anat informant sobre com la ciutat s'ha anat modificant al compàs de la racionalitat econòmica -parlem de Palma però ens podem referir en qualsevol ciutat-. Cròniques que han relatat la contínua cimentació del litoral a favor d'un turisme de masses i la construcció de conglomerats de segones residències, o com la gentrificació de barris de la ciutat ha provocat el tancament de comerços locals i l'abandó de la veïna de tota la vida que no ha pogut sobreviure a l'especulació immobiliària. Notícies que, desgraciadament, més enllà de relatar la transformació urbanística i donar veu a algunes històries de vida i comerç local, no han tingut la capacitat d'impulsar una crítica i una revisió al la nostra model i cultura econòmica.

Afegit a aquesta inèrcia, la Covid19 suposa una causa més de transformació urbanística i vital. Innecessari és dir que la pandèmia ha tingut efectes devastadors per a milers de persones. El confinament i les posteriors mesures governamentals i administratives de contenció, han afectat moltíssim a la cultura laboral. Així, sabem de gent que, fins i tot acollint-se als ERTO, ha vist els seus sous reduïts i han estat conduïts a una acceleració en la finalització dels seus contractes o períodes de prova. També d'altres persones que, immerses en l'economia submergida o en les lògiques de la cultura del treball autònom, s'han trobat una oferta laboral més que limitada o directament reduïda a zero. Una realitat que ha accentuat la tensió social davant la incertesa; que ha impedit a moltes persones un accés a recursos indispensables i de primera necessitat; i que comporta l'augment o l'abocament cap a la normalització d'una precarietat estable davant la ferotge competitivitat que, malgrat el nou escenari, continua regulant els processos d'accés i participació social (consum, educació, sanitat, vida digna). A més, hem estat una altra vegada testimonis del tancament d'establiments, espais culturals i negocis d'oci i consum que no han pogut fer front al confinament durant i després del confinament: reducció d'aforament, prohibició d'ús de determinats espais, horaris reduïts, etc. Situació a la que hi hem d'afegir la pèrdua de costum i la por de la ciutadania a tornar a apropiarse dels espais públics. Principals motius, tots aquests, a partir dels quals avui es relata la modificació de l'espai urbà i la fatalitat que aquest pot suposar sobre s'histories de vida que els habiten.

Així les coses, no és estrany, que el malestar ocupi i preocupi en sentir social i que el periodisme en faci ressò, tal com materialitza la notícia que enuncia que un dels establiments familiars i emblemàtics de ciutat, el Bar Mònaco, es vegi obligat a tancar. Una història a relatar molt legítima perquè suposa la pèrdua d'una «parròquia» habitual i d'un projecte vital. I està bé que el malestar ocupi el relat, però no tant que aquest malestar es reveli contra la pròpia comunitat. I en aquest punt, l'exercici periodístic, podria haver evitat la fugida de l'enuig mal portat.

La indignación de la propietaria del bar Mónaco: «Los inmigrantes en un hotel y los españoles pasando hambre»

En el cas que ens ocupa, el titular clama al cel. Perquè ens trobem davant un exercici periodístic que, de manera premeditada, escull un dels cartells que el local ha penjat a les finestres en forma de protesta per a reproduir-lo com a titular. I no és un cartell qualsevol. N'hi ha alguns que es queixen de les decisions polítiques i administratives, i d'altres que fan crítica a les condicions laborals del règim d'autònoms, tal com després s'il·lustra en les fotografies que acompanyen el relat. Però buscant la cultura de l'impacte, aquesta notícia ha decidit reproduir en el titular el cartell que expressa el malestar del local a través d'un missatge xenòfob. És la funció del periodisme corregir o denunciar la voluntat de qui l'ha escrit? Necessàriament, no. Ara bé, davant tal afirmació -tret que qui signa la notícia estigui d'acord amb ella-, l'exercici periodístic sí que és responsable d'una pràctica informativa crítica.

Amb aquest titular, el que vol ser una notícia que doni comptes del malestar del sector s'ha convertit un exercici periodístic tendencios, connivent amb els discursos xenòfobs i racistes en un joc de manipulació informativa sensacionalista i negacionista. Ja no és la Covid19 i les mesures restrictives, encertades o no, les que comporten aquest escenari econòmic. Pel que sembla, són les suposades ajudes -existents o no- que el govern posa a la disposició de les persones més vulnerades les que posen en perill l'economia local.

Un bon exercici periodístic no hauria reproduït aquest prejudici i afirmació falsa en el titular, sense que en la seva narració s'analitzessin els clars-fosc i la gran complexitat i injustícia del malestar. I això no vol dir que no es pugui reflexionar sobre la inconveniència de les mesures governamentals. Vol dir que, també, s'ha

de reflexionar sobre el mal col·lateral del malestar generalitzat, cada vegada més estès i més evident: el repunt de les discursos de l'odi.

El mal exercici periodístic, tendeix a neutralitzar i normalitzar la narració i l'ordre social a partir d'una sola veu: la de la ideologia hegemònica neoliberal. Sigui al preu de promoure una economia especulativa -es tendeix a culpar la no competitivitat per a normalitzar la turistificació de la ciutat-, sigui al preu de negar el Covid19 com a enemic comú -és més fàcil culpar «a l'altre immigrant» per a justificar que la nostra cultura econòmica no ha posat mai la vida en el centre-.

Un bon exercici periodístic no passa, necessàriament, per a amonestar la propietària del bar. Però si passa per a detectar i denunciar les opinions personals que fan públiques i promouen notícies falses i una convivència xenòfoba i racista. Com a mínim, qüestionar-les i no donar-li un espai de privilegi, com és un titular, atorgant el dret a explicar en primera persona que el malestar de la protagonista és superior als altres malestars. O és que se'ns vol fer creure que no se sap que les noves precarietats a les quals ens enfrontem se sumen a les precarietats sistèmiques per qüestions de classe, sexe, sexualitat, cultura, origen i un llarg etcètera sobre les quals s'ha construït la cultura de l'èxit, la competitivitat i el privilegi?

Sense contrastar o posar de manifest la falsedat del cartell, no es fa bon periodisme. Sense fer pedagogia de que la crisi afecta totes les persones i, de ben segur, a unes més que les altres, no es fa bon periodisme. Explicar que la importància de l'impacte del malestar i la crisi és proporcional a la cultura del privilegi, no és bon periodisme.